

WAT BOEDDHISTEN GELOVEN / WHAT BUDDHISTS BELIEVE

K. Sri Dhammananda

hoofdstuk 1 / Chapter 1

Het leven en wezen van de Boeddha

Boeddha Gotama

De grondlegger van het Boeddhisme.

Boeddha Gotama, de grondlegger van wat bekend is geworden als het Boeddhisme, leefde in de 6e eeuw v. Chr. in Noord-India. Zijn voornaam was Siddhattha en zijn familienaam Gotama. De naam

Boeddha werd aan hem gegeven nadat hij de Verlichting bereikte en de Waarheid realiseerde. Dit

betekent de 'Ontwaakte' of de 'Verlichte'. Hij noemde zichzelf doorgaans Tathagata terwijl zijn volgelingen

hem Bhagava, de Gezegende, noemden. Anderen spraken over hem als Gotama of Sakyamuni.

Hij werd geboren als een prins die ogenschijnlijk alles had wat hij maar wensen kon. Hij kreeg een

luxueuze opvoeding en zijn familie was van beide zijden van zeer goede komaf. Hij was de troon-

opvolger, zeer knap, bezat een inspirerend vertrouwen, was waardig en begiftigd met een zeer mooi

uiterlijk en verfijnd voorkomen. Op zijn zestiende trouwde hij met zijn nicht genaamd Yasodhara, die

hem een zoon schonk die ze Rahula noemden. Zijn vrouw was koninklijk, dag en nacht opgewekt en

vol waardigheid en gratie.

Ondanks dit alles voelde hij zich te midden van de luxe gevangen als een vogel in een gouden kooi.

Op een dag zag hij tijdens een bezoek aan de stad dat wat bekend is geworden als de Vier Ontmoetingen. Deze zijn: een oude man, een zieke man, een dode man en een heilige kluizenaar. Toen

hij de ene na de andere ontmoeting had, realiseerde hij zich dat het leven onderworpen is aan

ouderdom en dood. Hij vroeg: "Waar is het bestaansgebied waarin er ouderdom noch dood is?" De

ontmoeting met de kluizenaar, die kalm was doordat hij het verlangen naar materieel leven had

opgegeven, gaf hem de aanwijzing dat verzaking de eerste stap van zijn zoektocht naar de Waarheid

was.

Vastbesloten de weg te vinden uit dit universele lijden besloot hij zijn huis te verlaten, om niet alleen voor zichzelf maar voor de hele mensheid de remedie te vinden. In een nacht tijdens zijn 26e levensjaar nam hij afscheid van zijn slapende vrouw en kind, zadelde zijn paard en reed weg in de richting van het woud.

Zijn verzaking is ongeëvenaard in de geschiedenis. Op het hoogtepunt van zijn jeugd rilde hij ple-

zier in voor moeilijkheden, materiele zekerheid voor onzekerheid, een positie van welstand en macht voor die van rondzwervende asceet die verblijft in grotten en wouden, met zijn gehavende pij als enige bescherming tegen de brandende zon, regen en koude wind. Hij verzaakte zijn positie, welvaart, de beloofde prestige en macht, en een leven vol liefde en hoop in ruil voor de zoektocht naar de Waarheid, die nog niemand had gevonden.

Zes lange jaren spande hij zich in om de Waarheid te vinden. Hij studeerde bij de meest vooraanstaande meesters van die tijd en leerde alles wat die religieuze leraren hem konden bijbrengen.

Toen hij niet vond wat hij zocht, sloot hij zich aan bij een groep asceten en martelde zijn lichaam om de kracht ervan te breken en de belemmering te vernietigen, aangezien men geloofde dat de Waarheid op deze manier gevonden kon worden. Als man met een enorme energie en wilskracht overtrof hij de andere asceten in alle verstervingen die zij voorstelden. Tijdens het vasten at hij zo weinig dat wanneer hij de huid van zijn maag pakte hij in feite zijn ruggengraat raakte. Hij dwong zichzelf tot uitersten die niemand nog had begaan en overleefd, en hijzelf zou ook zijn gestorven als hij zich niet de futiliteit van zelfkastijding had gerealiseerd en besloot in plaats daarvan matiging te gaan beoefenen.

Tijdens de nacht van volle maan in de maand Vesakha zat hij diep verzonken in meditatie onder de Bodhi-boom bij Gaya. Het was toen dat zijn geest de zeepbel van het universum deed open barsten en hij de ware aard van al het leven en alle dingen realiseerde. Op de leeftijd van 35 jaar werd hij getransformeerd van oprechte waarheidszoeker tot de Boeddha, de Verlichte.

Bijna een halve eeuw liep de Boeddha over de stoffige wegen van India en predikte de Dhamma, zodat zij die luisterden en oefenden nobel en vrij gemaakt konden worden. Hij stichtte een orde van

monniken en nonnen, daagde het kastensysteem uit, verhoogde de status van vrouwen, leerde religieuze vrijheid en vrij onderzoek, opende de poorten van bevrijding voor iedereen, in alle condities van het leven, hoog of laag, heilige of zondaar, en verhief het leven van criminelen als Angulimala en courtesanes als Ambapali.

Hij beschikte over de hoogste wijsheid en intellect. Ieder probleem werd geanalyseerd naar zijn losse samenstellende delen en dan weer in logische volgorde in elkaar gezet waarbij de betekenis duidelijk werd gemaakt. Niemand kon hem verslaan in een dialoog. Als ongeëvenaarde leraar is hij zelfs nu nog steeds de belangrijkste analytische van de geest en alle verschijnselen. Voor het eerst in de geschiedenis gaf hij de mens de kracht voor zichzelf te denken, verhoogde de waarde van de mensheid en liet zien dat de mens de hoogste kennis en allerhoogste Verlichting door eigen inspanning kan bereiken.

Ondanks zijn weergaloze wijsheid en koninklijke afkomst raakte hij nooit verwijderd van de eenvoudige dorpsbewoners. Oppervlakkige onderscheidingen door klasse of kaste betekenden niets voor hem. Niemand was hem te klein of te min om geholpen te worden. Wanneer een paria, armoedzaaiër of verworpene naar hem toe kwam, herstelde hun zelfrespect vaak weer en ruidde diegene zijn laaghartig bestaan in voor dat van een nobel wezen.

De Boeddha was vol mededogen en wijsheid en wist precies wat hij ieder individu voor zijn eigen voordeel kon onderwijzen, in overeenstemming met zijn eigen niveau en capaciteiten. Het is bekend dat hij lange afstanden heeft gelopen om een enkele persoon te helpen.

Hij was liefdevol en toegewijd jegens zijn discipelen en informeerde altijd naar hun gezondheid en vorderingen. Als hij in het klooster verbleef, bezocht hij dagelijks de ziekenafdeling. Zijn mededogen voor de zieken kan worden gezien in zijn advies: "Hij die de zieken bijstaat, staat mij bij." De Boeddha bewaarde de orde en discipline op basis van wederzijds respect. Koning Pasenadi kon niet begrijpen hoe de Boeddha zo'n orde en discipline kon handhaven in de monnikenorde, terwijl hij als koning met de macht om te straffen die in zijn paleis niet zo goed kon handhaven.

Vele wonderlijke krachten werden hem toegeschreven, maar hij beschouwde deze als onbelangrijk.

Voor hem was het grootste wonder het verklaren van de Waarheid en de mens deze te laten realiseren.

Als leraar met diep mededogen werd hij geraakt door het menselijk lijden en was hij vastberaden om

de mensheid door middel van een rationeel systeem van denken en levenswijze te bevrijden van zijn ketenen.

De Boeddha beweerde niet dat hij wereldlijke condities, universele verschijnselen of de Universele

Wet die wij 'Dhamma' noemen, had 'gecreëerd'. Hoewel hij werd omschreven als lokavidu of 'kenner

van de werelden' werd hij niet beschouwd als de enige beheerder van de Universele Wet.

Hij erkende

vrijelijk dat de Dhamma samen met de werking van de kosmos tijdloos is; het heeft geen schepper en

is in de absolute zin onafhankelijk. Ieder geconditioneerd ding dat in de kosmos bestaat, is onder-

worpen aan de werking van Dhamma. Wat de Boeddha deed (net als alle Boeddha's voor hem) was

het herontdekken van deze onfeilbare Waarheid en deze bekend maken aan de mensheid.

Bij het

ontdekken van deze Waarheid vond hij ook de middelen waarmee men zich uiteindelijk kan bevrijden

van de onderworpenheid aan de eindeloze cyclus van conditionering met het

begeleidende onheil van

het onbevredigende.

Na vijfenveertig jaar prediken overleed de Boeddha op tachtigjarige leeftijd in Kusinara; duizenden

volgelingen, monniken en nonnen en een enorme schat aan Dhamma-leringen

achterlatend. De impact

van zijn grote liefde en toewijding is vandaag de dag nog steeds voelbaar.

In de 'De Drie Grootste Mannen in de Geschiedenis' zegt H.G. Wells: In de Boeddha kun je duidelijk een

man zien, eenvoudig, toegewijd, alleen, strijdend voor het licht, een levendige, menselijke

persoonlijkheid en geen mythe. Ook hij gaf de mensheid een boodschap met een universeel karakter.

Veel van onze beste moderne ideeën zijn in nauwe overeenstemming daarmee. Alle ellende en onvrede

van het leven is te wijten, zo leerde hij, aan zelfzuchtigheid. Voordat een mens sereen kan worden,

moet hij ophouden voor zijn zintuigen of zichzelf te leven. Dan gaat hij op in een groter wezen. Het

Boeddhisme riep de mens 500 jaar eerder dan Christus in een andere taal op zichzelf te vergeten. Op een bepaalde manier stond hij dichterbij ons en onze behoeftes. Hij was helderder over het belang van onze individuele dienstbaarheid dan Christus en minder dubbelzinnig over de kwestie van persoonlijke onsterfelijkheid."

Zijn verzaking

De verzaking van Prins Siddhattha was de stoutmoedigste daad die een mens ooit heeft verricht.

Critici hebben Siddhattha veroordeeld voor de manier waarop hij zijn huis en koninkrijk verliet.

Sommigen omschreven het als 'een harteloos in de steek laten van vrouw en familie'.

Maar wat zou er

zijn gebeurd als hij niet zo heimelijk was weggegaan en hij zijn geliefden volgens de regels vaarwel had

gezegd? Zij zouden hem natuurlijk hebben gesmeekt van gedachte te veranderen. Het zou een

hysterische scene zijn geworden en zeer wel mogelijk zou het kleine koninkrijk van zijn vader Raja

Suddhodana in rep en roer zijn geraakt. Zijn besluit de Waarheid te zoeken zou voortijdig zijn afge-

broken door zijn vader en vrouw, die hem van zijn plannen tot verzaking zouden weerhouden. Op 29-

jarige leeftijd was Siddhattha een energieke jonge man op het hoogtepunt van zijn leven.

Gegeven deze

situatie moet de verleiding enorm groot zijn geweest, om alles wat hij had gekend en liefgehad niet te

verlaten en niet op zoek te gaan naar de waarheid. Gedurende zijn laatste momenten in het paleis ging

hij naar zijn slaapkamer en keek naar zijn sluimerende vrouw en hun pasgeboren kind.

De grote

aandrang om te blijven en van zijn plan af te zien moet een kwelling voor hem geweest zijn. Zeker in

het India van die tijd werd het voor een man als iets nobels beschouwd om zijn huis en geliefden te

verlaten en een asceet te worden om het heilige leven te leiden. Alles beschouwend lijkt het erop dat

Siddhattha gelijk had om zijn plan zo snel en doortastend uit te voeren.

Hij verzaakte de wereld niet voor zijn eigen belang of gemak, maar voor het belang van de lijdende

mensheid. Voor hem is de hele mensheid een familie. De verzaking van Prins Siddhattha op die jonge

leeftijd was de stoutmoedigste daad die een mens ooit heeft kunnen verrichten.

Onthechting is een van de meest belangrijke factoren voor het bereiken van de Verlichting. Door

middel van niet-hechten wordt de Verlichting bereikt. De meeste problemen in het leven worden

veroorzaakt door gehechtheid. We worden boos, we maken ons zorgen, we worden hebberig en klagen

bitter. Al deze oorzaken van ongeluk, spanning, koppigheid en bedroefdheid zijn te wijten aan

gehechtheid. Als we de problemen of zorgelijkheden die we hebben onderzoeken, is de hoofdoorzaak

altijd hechting. Als Prins Siddhattha zijn gehechtheid aan zijn vrouw, kind, koninkrijk en wereldse

genoegens had ontwikkeld, zou hij nooit in staat geweest zijn de remedie te ontdekken voor de lijdende

mensheid.

Daarom moest hij alles opofferen inclusief zijn wereldse genoegens om een geconcentreerde geest

te hebben die vrij is van iedere afleiding, om de Waarheid te vinden die de mensheid kan genezen van

het lijden.

In de ogen van deze jonge prins brandde de hele wereld door lust, boosheid, hebzucht en vele

andere smetten die het vuur van onze hartstocht doen ontvlammen. Hij zag dat ieder levend wezen in

deze wereld, inclusief zijn vrouw en kind, aan allerlei fysieke en mentale kwalen lijdt. Hij was zo

vastberaden om te midden van de lijdende mensheid een oplossing te zoeken om het lijden te

ontwortelen, dat hij bereid was alles op te offeren.

Vijftienghonderd jaar na zijn verzaking huilen sommige mensen krokodillentranen of

bekritisieren hem voor zijn daad. Toen zijn vrouw zich echter het doel van zijn verzaking realiseerde,

beschuldigde zij hem niet ervan hen in de steek te hebben gelaten. In plaatst daarvan gaf ze als teken

van respect haar luxe leventje op om een eenvoudig leven te leiden.

Hieronder staat hoe een bekende dichter de verzaking van de Boeddha zag:

'Het was niet omdat hij zijn lieve kind haatte,

Het was niet omdat hij zijn geliefde vrouw haatte,

Hij die hun harten deed kloppen het was niet dat hij hen minder liefhad,

Maar het Boeddhaschap meer, vandaar dat hij hen allen achterliet.'

(Dwight Goddard)

De aard van de Boeddha

Het Licht van de wereld.

'Begrepen zijn de dingen die begrepen moeten worden,
Ontwikkeld zijn de dingen die ontwikkeld moeten worden,
Uitgeroeid zijn de dingen die uitgeroeid moeten worden,
Daarom brahmaan, ben ik de Boeddha.' (Sutta Nipata)

Zo lang, broeders, de maan en de zon nog niet zijn opgekomen in de wereld, zo lang schijnt er geen groot licht met grote schittering. Er heerst grote duisternis, de duisternis van verbijstering. De nacht is niet te onderscheiden van de dag, noch de maand, noch de halve maan, noch de seizoenen in het jaar van elkaar.

Maar, broeders, wanneer de maan en de zon opkomen in de wereld, dan schijnt er een groot licht met grote schittering. Totale duisternis, de duisternis van verbijstering, is er niet meer. Dan bestaan de maanden, de halve maan en de seizoenen van het jaar.

Net zo, broeders, is er geen schijnen van groot licht vol schittering, zolang de Boeddha die een Arahat is, een Allerhoogste Boeddha, nog niet is verschenen. Maar totale duisternis, de duisternis van verbijstering overheerst. Er is dan geen verkondiging, geen onderricht, geen laten zien, geen vestiging, geen opening, geen analyse, geen verheldering van de Vier Nobele Waarheden.

Welke vier? De Nobele Waarheid van Lijden, het opkomen van Lijden, het ophouden van Lijden, en de Weg die leidt tot het ophouden van Lijden.

Daarom, broeders, spannen jullie jezelf in om te realiseren: 'Dit is Lijden; dit is het opkomen van Lijden; dit is het ophouden van Lijden; dit is de Weg die leidt tot het ophouden van Lijden.'"

Bovenstaande woorden geven ons een duidelijk beeld van de grote waarde van het verschijnen van een Boeddha voor de wereld. De Boeddha verscheen in de tijd dat de Westerse filosofie, zoals geïntroduceerd door de Grieken, werd geleid door Heraclitus die een nieuwe wending gaf aan de vroege religies van de Olympische goden. Het was in een tijd dat Jeremia een nieuwe boodschap gaf aan de Joden in Babylon.

Het was een tijd waarin Pythagoras in Italië een nieuwe leerstelling over reïncarnatie introduceerde.

Het was een tijd waarin Confucius in China de nationale levensstijl vestigde door zijn ethiek van gedrag.

Het was in een tijd dat het sociale systeem van India sterk overheerst werd door het priesterschap, zelfkastijding, kastenonderscheid, corrupt feodalisme, onderdrukking van vrouwen en de angst voor brahmaanse overheersing.

Het was in zo'n tijd dat de Boeddha, de meest geurige bloem van het menselijk ras, verscheen in een land waar heiligen en wijzen hun leven wijdden aan de zoektocht naar de waarheid.

Hij was een groot man die zelfs tijdens zijn leven al een buitengewone invloed had op anderen. Zijn

persoonlijke aantrekkingskracht, morele prestige en stralende vertrouwen in zijn ontdekking, maakten

hem geliefd bij iedereen. Gedurende zijn actieve leven als Leraar verlichtte de Boeddha velen die naar

hem luisterden. Hij trok zowel de hogere als lagere klassen aan, zowel rijk als arm, ontwikkelden en

analfabeten, mannen en vrouwen, gezinshoofden en asceten, nobelen en boeren. Hij ging op zoek naar

de boosaardigen om ze te onderrichten, terwijl de zuiveren en deugdzaam naar hem op zoek gingen

om te leren. Allen gaf hij het geschenk van de Waarheid die hij had ontdekt. Zijn discipelen waren

zowel koningen als soldaten, handelaren en miljonairs, bedelaars en courtisanes, religieuzen en

begoochelde mensen. Als mensen vochten, stichtte de Boeddha vrede. Als ze begoocheld waren, dan

verlichtte de Boeddha hen. Als ze ontvlamd waren door woede en verlangen, gaf hij ze het verkoelende

water van de Waarheid. Als ze veracht en verlaten waren, spreidde de Boeddha de oneindige liefde van

zijn mededogende hart over hen uit.

Hij trok er niet op uit om de wereld te hervormen. Hij was Lokavīdu 'de kenner van de wereld'.

Hij kende de wereld te goed om illusies te hebben over haar aard of om te geloven dat haar wetten

volledig veranderd konden worden om te voldoen aan de verlangens van de mens. Hij wist dat de

wereld niet bestaat voor het plezier van de mens. Hij kende de aard van de wereldse condities. Hij

kende de futiliteit van de menselijke verbeelding of het dagdromen over de wereld.

Hij moedigde geen ijdele hoop aan in de zin van de vestiging van een wereldwijd Utopia. Hij vertelde aan ieder de weg waardoor hij later zijn eigen wereld zou kunnen overwinnen, de innerlijke subjectieve wereld die ieders prive-domein is. Eenvoudig gezegd vertelde hij ons dat de hele wereld binnenin ons is, dat de wereld wordt geleid door de geest en dat die geest op juiste wijze getraind en gereinigd moet worden.

Zijn Leer was in feite eenvoudig en betekenisvol: 'Een eind te maken aan het onheilhame; het volbrengen van het heilhame; het zuiveren van de geest. Dit is het advies van alle Boeddha's.'

(Dhammapada 183)

Hij leerde de mensen hoe ze onwetendheid kunnen uitroeien. Hij moedigde ze aan vrijheid van geest te behouden om vrij na te denken. Starre rituelen, onbuigzame dogma's, blind geloof en het kastensysteem hadden allemaal geen plaats in zijn manier van leven. Alle mensen waren een in de ogen van de Boeddha.

Bij iedere beproeving van wat hij zei, deed en was, toonde hij dat hij in zijn dagen een vooraanstaand man was. Hij verkondigde een geloof van dienstbaarheid, een leven van opoffering en voltooiing. Hij adviseerde ons van nu af aan met ons leven te beginnen alsof dit het begin van ons leven is, en onze eindeloze verantwoordelijkheden en plichten van het dagelijks bestaan hier en nu te vervullen zonder afhankelijkheid van anderen om het voor ons te doen.

Hij gaf de wereld een nieuwe uitleg van het universum. Hij gaf een nieuwe visie op eeuwig geluk, het bereiken van de volmaaktheid in het Boeddhaschap. Hij liet de weg zien naar een permanente staat voorbij alle onbestendigheid, de Weg naar Nibbana, de uiteindelijk bevrijding van de ellende van het bestaan.

Zijn tijd was 2500 jaar geleden. Toch wordt zelfs vandaag de dag deze grote Leraar niet alleen door religieus ingestelde mensen geerd, maar ook door atheïsten, historici, rationalisten en intellectuelen over de hele wereld, die hem hebben erkend als de Verlichte, de meest ruimdenkende en mededogende Leraar.

'Sukho Buddhānam uppado.'

Gelukkig is de geboorte van de Boeddha's.

(Dhammapada 194)

Was Boeddha een incarnatie van God?

De Boeddha heeft nooit beweerd dat hij de zoon of een boodschapper van God was.

De Boeddha was een uniek mens die zelf-Verlicht was. Hij had niemand die hij als zijn leraar kon

beschouwen. Door zijn eigen inspanning beoefende hij de tien sublieme eigenschappen van

vrijgevigheid, discipline, verzaking, wijsheid, energie, volharding, waarheidsliefde, vastberadenheid, welwillendheid en gelijkmoedigheid tot in volmaaktheid.

Door zijn mentale zuivering opende hij de deuren tot alle kennis. Hij kende alles wat gekend kan

worden, ontwikkelde alles wat ontwikkeld moet worden en vernietigde alles wat vernietigd moet

worden. Werkelijk geen enkele andere religieuze leraar kan met de Boeddha vergeleken worden wat

betreft ontwikkeling en verworvenheid.

Hij was zo bijzonder en zijn boodschap zo opwindend dat veel mensen niet zo zeer vroegen 'wie hij

was' maar 'wat hij was.' Vragen over 'wie hij was' zouden betrekking hebben op zijn naam, origine,

stamboom, enz., terwijl 'wat hij was' sloeg op het soort wezen waartoe hij behoorde. Hij was zo 'godde-

lijk' en inspirerend dat er zelfs in zijn tijd al talrijke pogingen werden gedaan hem in een god of een

reincarnatie van god te veranderen. Hij was het er nooit mee eens als zodanig beschouwd te worden.

In de Anguttara Nikaya zei hij: Ik ben inderdaad geen deva, noch een gandhabba, noch een yakkha, noch

een manussa. Weet dat ik een Boeddha ben." Na het bereiken van de Verlichting kon de Boeddha niet

langer geclassificeerd worden als een manussa of gewoon mens. Hij behoorde tot de Boeddhavamsa, een

speciaal ras of soort van verlichte wezens, die allemaal Boeddha's zijn.

Van tijd tot tijd verschijnen er Boeddha's in deze wereld. Maar sommige mensen hebben het

verkeerde idee dat het dezelfde Boeddha is die steeds in de wereld verschijnt of reincarneert. In

werkelijkheid zijn ze niet dezelfde persoon, anders zou er voor anderen niet de mogelijkheid zijn

weggelegd om het Boeddhachap te bereiken. Boeddhisten geloven dat iedereen een Boeddha kan

worden als hij zijn kwaliteiten tot volmaaktheid ontwikkelt en onwetendheid door zijn eigen inspanning volledig verwijderd. Na de Verlichting zijn alle Boeddha's hetzelfde in hun verworvenheid en ervaring van Nibbana.

In India probeerden de volgelingen van vele orthodoxe religies de Boeddha te veroordelen, omdat zijn liberale Leringen de Indiase maatschappij radicaal veranderden. Nadat zowel een toenemend aantal intellectuelen als mensen uit alle lagen van de maatschappij de religie aannamen, beschouwden velen hem als een vijand. Toen hun poging om hem te vernietigen mislukte, volgden ze de omgekeerde strategie en introduceerden hem als een reïncarnatie van een van hun goden. Op deze wijze konden ze het Boeddhisme in hun religie opnemen. Tot op zekere hoogte werkte deze strategie in India, omdat het door de eeuwen heen heeft bijgedragen aan het verval en de daaropvolgende ontworteling van het Boeddhisme in het land van oorsprong.

Zelfs vandaag de dag zijn er zekere religies die proberen door de Boeddha in hun geloof op te nemen langs deze weg bekeerlingen te verwerven onder Boeddhisten. Hun uitgangspunt hiervoor is de bewering dat de Boeddha zelf voorspeld zou hebben dat er een andere Boeddha in de wereld zou verschijnen en dat deze laatste Boeddha nog populairder zal worden.

Een groep benoemde een religieuze leraar die 600 jaar na Boeddha Gotama leefde als de laatste Boeddha. Een andere groep beweerde dat de volgende Boeddha al in de dertiende eeuw in Japan was verschenen. Weer een andere groep geloofde dat hun grondlegger uit de lijn van grote leraren stamde (zoals Gotama en Jezus) en dat die grondlegger de laatste Boeddha was. Deze groepen adviseerden Boeddhisten hun oude Boeddha op te geven en de zogeheten nieuwe Boeddha te volgen. Terwijl het goed is om te zien dat ze de Boeddha dezelfde status geven als hun eigen religieuze leraren, vinden we dat deze pogingen om Boeddhisten in een andere religie op te nemen door het verkeerd interpreteren van de waarheid van bijzonder slechte smaak getuigen.

Wie beweren dat de nieuwe Boeddha al was gekomen, interpreteren dat wat de Boeddha heeft gezegd duidelijk verkeerd. Hoewel de Boeddha de komst van een volgende Boeddha voorspelde, noem-

de hij ook enkele condities waaraan voldaan moet worden, voordat dit mogelijk kan zijn. Het is de aard van het Boeddhaschap, dat de volgende Boeddha niet zal verschijnen zolang als het heersende systeem van de huidige Boeddha nog bestaat. Hij zal alleen verschijnen als de vier Nobele Waarheden en het Achtvoudige Pad helemaal in de vergetelheid zijn geraakt. De mensen die dan leven, moeten juist worden geleid om dezelfde Waarheid te kunnen begrijpen die de voorgaande Boeddha's onderwezen.

We leven nog steeds binnen de bloeitijd van Boeddha Gotama. Hoewel het morele gedrag van de mens, op een enkele uitzondering na, achteruit gegaan is, zal de toekomstige Boeddha alleen ver-

schijnen na een onmeetbaar lange periode, wanneer het Pad naar Nibbana volkomen verloren is gegaan voor de mensheid en wanneer de mens rijp is om hem te ontvangen.

De dienstbaarheid van de Boeddha

De Boeddha werd geboren om de duisternis van onwetendheid te verdrijven en de wereld te laten zien hoe ze vrij kan zijn van lijden.

De Boeddha was de belichaming van alle deugden die hij predikte. Gedurende zijn succesvolle en veelbewogen geestelijke zorg van 45 jaar vertaalde hij al zijn woorden in daden. Hij heeft nooit enige menselijke zwakte of lage hartstocht laten zien. De morele code van de Boeddha is de meest perfecte die de wereld ooit heeft gekend.

Al meer dan 25 eeuwen hebben miljoenen mensen troost en inspiratie gevonden in zijn Leer. Zijn grootsheid schijnt vandaag de dag nog steeds als een zon die de gloed van minder sterke lichten overschaduwde. Zijn leringen lonken de vermoeide pelgrim nog steeds naar de veiligheid en vrede van Nibbana. Geen ander heeft zoveel werelds gemak opgegeven voor het welzijn van de lijdende mensheid.

De Boeddha was de eerste religieuze Leraar in de menselijke geschiedenis die de mensen berispte voor het brengen van dieroffers, om welke reden dan ook, en die een beroep deed op de mensen geen

enkel levend wezen te kwetsen.

Voor de Boeddha was religie geen ruilhandel maar een weg naar de Verlichting. Hij wilde geen volgelingen met blind vertrouwen, hij wilde volgelingen die vrij en wijselijk kunnen nadenken.

Het hele menselijke ras is gezegend met zijn verschijning. Er is geen enkele gelegenheid geweest

waarbij de Boeddha enige onvriendelijkheid heeft geuit tegen een persoon. Zelfs tegen zijn

tegenstanders en ergste vijanden heeft de Boeddha nooit enige onvriendelijkheid getoond. Er waren

enkele bevooroordeelde mensen die hem probeerden te vermoorden, maar de Boeddha behandelde

ze nooit als vijanden. De Boeddha zei eens: Zoals een olifant op het slagveld de pijlen verdraagt die

in zijn rug zijn geschoten, zo verdraag ik alle beschimpende en onvriendelijke uitingen van anderen."

(Dhammapada 320)

In de annalen van de geschiedenis is er geen enkel mens beschreven die zich zç ten dienste heeft

gesteld van het welzijn van alle levende wezens als de Boeddha dat heeft gedaan. Vanaf het moment

van het bereiken van de Verlichting tot het einde van zijn leven heeft hij onvermoeid gestreefd om de

mensheid te verheffen. Hoewel er 25 eeuwen voorbij zijn gegaan sinds het heengaan van deze grote

Leraar, bestaat zijn boodschap van liefde en wijsheid nog steeds in haar oorspronkelijke zuiverheid.

De boodschap heeft nog steeds een doorslaggevende invloed op het lot van de mensheid. Hij was de

meest Mededogende, die de wereld verlichtte met zijn liefdevolle vriendelijkheid.

Na het bereiken van de Verlichting liet de Boeddha een doodloze boodschap achter die nog steeds

bij ons is. We worden tegenwoordig geconfronteerd met de vreselijke bedreiging van de wereldvrede.

Op geen moment in de wereldgeschiedenis is zijn boodschap meer nodig geweest dan nu.

De Boeddha werd geboren om de duisternis van onwetendheid te verdrijven en de wereld te laten

zien hoe ze van lijden en ziekte, verval en dood, en alle zorgen en ellende van levende wezens kan

afkomen.

Volgens sommige religies zal er van tijd tot tijd een zekere god in deze wereld komen om de

verdorven mensen te vernietigen en de goede te beschermen. De Boeddha verscheen niet in de wereld

om de slechte mensen te vernietigen, maar om het juiste Pad te laten zien.

Hebben we in de wereldgeschiedenis tot aan de tijd van de Boeddha ooit gehoord van een Leraar die zo vervuld was van alles absorberende vriendelijkheid en liefde voor de lijdende mensheid als de Boeddha was? In ongeveer dezelfde tijd als de Boeddha hoorden we van enkele wijze mannen in Griekenland zoals Socrates, Plato, Aristoteles en vele anderen. Maar zij waren alleen filosofen, denkers en zoekers naar de Waarheid, het ontbrak hen aan enige inspirerende liefde voor de lijdende massa. De manier van de Boeddha om de mensheid te redden was hun te leren hoe ze bevrijding konden vinden. Hij was niet geïnteresseerd in het verzachten van enkele toevallige gevallen van fysieke en mentale nood. Hij zette zich voornamelijk in voor het openbaren van een Pad dat iedereen kon volgen. Laten we de grootsheid, deugden, verdiensten en wijsheid van alle grote filosofen, psychologen, grote denkers, wetenschappers, rationalisten, sociaal werkers, hervormers en andere religieuze leraren nemen en die met een onbevooroordeelde mening vergelijken met de deugden, het mededogen en de Verlichting van de Boeddha. Men kan begrijpen waar de Boeddha staat te midden van al die grote mensen.

Historische bewijzen van de Boeddha

De Boeddha is de grootste overwinnaar die de wereld ooit heeft gekend. Zijn Leer verlicht voor de mensheid de weg om over te steken vanuit de wereld van duisternis, haat en lijden naar de wereld van licht, liefde en geluk.

Boeddha Gotama was niet een mystieke figuur, maar een feitelijke historische persoonlijkheid die de religie introduceerde die we nu kennen als het Boeddhisme. Bewijzen om het bestaan van deze religieuze Leraar aan te tonen kunnen in de volgende feiten gevonden worden:

1. De getuigenissen van wie hem persoonlijk kende. Deze getuigenissen werden vastgelegd in rotsinscripties, zuilen en pagodes, die ter ere van hem gemaakt waren. Deze getuigenissen en monumenten ter nagedachtenis van hem zijn gemaakt door koningen en anderen die kort genoeg na zijn tijd leefden om het verhaal van zijn leven te kunnen verifiëren.

2. De ontdekkingen van plaatsen en overblijfselen van gebouwen die zijn genoemd in de verhalen van zijn tijd.
3. De Sangha, de heilige Orde die hij stichtte, heeft tot op de dag van vandaag ononderbroken bestaan. De Sangha bezat de feiten van zijn leven en Leer die van generatie op generatie zijn overgedragen in diverse delen van de wereld.
4. Het feit dat precies in het jaar van zijn dood en op verschillende momenten daarna door de Sangha bijeenkomsten en vergaderingen werden gehouden voor de verificatie van de ware Leringen van de Grondlegger. Deze geverifieerde Leringen zijn vanaf zijn tijd tot op de dag van vandaag van leraar op leerling doorgegeven.
5. Na zijn overlijden werd zijn lichaam gecremeerd en werden de lichamelijke relikwieën verdeeld over acht koninkrijken in India. Iedere koning bouwde een pagoda die zijn deel relikwieën bevatten. Het deel dat aan koning Ajatasattu werd gegeven, werd door hem opgeborgen in een pagoda in Rajagaha. Minder dan twee eeuwen later nam keizer Asoka de relikwieën en verdeelde ze over zijn rijk. De inscripties in deze en andere pagoda's bevestigen dat deze overblijfselen van Boeddha Gotama waren.
6. 'De Mahavamsa', de beste en meest authentieke oude geschiedenis die ons bekend is, geeft gedetailleerde omstandigheden van het leven evenals details van het leven van keizer Asoka en alle andere vorsten die bij de Boeddhistische geschiedenis betrokken zijn. De Indiase geschiedenis heeft ook een prominente plaats gegeven aan het leven en de activiteiten van de Boeddha, en aan Boeddhistische tradities en gewoonten.
7. De documenten die we in Boeddhistische landen kunnen vinden waar het Boeddhisme zich een paar honderd jaar na het heengaan van de Boeddha verspreidde, zoals Sri Lanka, Myanmar, China, Tibet, Nepal, Korea, Mongolie, Japan, Thailand, Vietnam, Cambodja en Laos, laten ononderbroken historisch, cultureel, religieus, literair en traditioneel bewijs zien dat er in India een religieuze Leraar was, bekend als Boeddha Gotama.
8. De Tipitaka, een ononderbroken verslag van zijn 45 jaar lang onderwijzen, is meer dan voldoende

om te bewijzen dat de Boeddha echt in de wereld leefde.

9. De nauwkeurigheid en authenticiteit van de Boeddhistische teksten worden ondersteund door het

feit dat ze voor historici informatie bevatten om de Indiase geschiedenis van de 5e en 6e eeuw v.

Chr. te schrijven. De teksten, die de vroegste betrouwbare geschreven documenten van India

vertegenwoordigen, verschaffen een diep inzicht in de socio-economische, culturele en politieke

omgeving en condities gedurende de tijd van de Boeddha alsook van het leven van zijn tijdgenoten

zoals koning Bimbisara.

Bevrijding door het Arahatschap

Het bereiken van Nibbana door het Arahatschap is niet zelfzuchtig.

Bepaalde Boeddhisten geloven dat het streven naar bevrijding door een Arahata te worden een

zelfzuchtig motief is, want zo stellen zij, iedereen moet proberen een Boeddha te worden teneinde

anderen te redden. Deze bijzondere opvatting vindt absoluut geen basis in de Leer van de Boeddha.

De Boeddha heeft nooit genoemd dat hij ieder wezen in dit hele universum wilde redden. Hij bood

alleen aan hen te helpen die spiritueel rijp genoeg en bereidwillig waren om zijn nobele manier van

leven te accepteren.

'De deuren naar het doodloze staan open!

Laten zij die willen horen, de verkeerde leerstelling verlaten...

Nu zal ik het Wiel van de Grote Wet in beweging zetten,

waarvoor ik naar de stad Kasi zal gaan.

Daar zal ik de trom van het doodloze slaan

In deze wereld die rondtast in het duister.'

(Ariyapariyesana Sutta Majjhima Nikaya)

In de oorspronkelijke Leringen van de Boeddha is er niet iets dergelijks als 'anderen redden'.

Volgens de methode zoals die door de Boeddha is geïntroduceerd, moet iedere persoon zich inzetten

om zichzelf te oefenen en te zuiveren om zijn eigen bevrijding te bereiken door het volgen van de

instructie die de Boeddha gegeven heeft. Men zou niet het volgende advies van de Boeddha moeten

vergeten. 'U moet uzelf inspannen voor uw bevrijding, de Boeddha's zijn slechts Leraren die kunnen laten zien hoe u het kunt bereiken.' (Dhammapada 276)

De overtuiging dat iedereen moet streven een Boeddha te worden om de bevrijding te bereiken, kan in de originele Leerstellingen van de Boeddha niet teruggevonden worden. Deze mening is net zo iets als iedereen vragen dokter te worden teneinde zichzelf en anderen te genezen van ziektes. Dit advies is erg onpraktisch. Als mensen zichzelf willen genezen van hun ziekte kunnen ze medisch advies krijgen van een gekwalificeerde dokter. Ze kunnen dit doen zonder te hoeven wachten totdat iedereen dokter is om zichzelf genezen. Er is tevens geen noodzaak dat iedereen dokter is. Als iedereen dokter wordt, wie zullen dan hun patienten zijn? Evenzo geldt dat als we allemaal Boeddha's worden, wie zal wie dan redden?

Natuurlijk kunnen zij die dokter willen worden, dit doen. Maar ze moeten de intelligentie, moed en middelen hebben om geneeskunde te studeren. Op dezelfde manier is het niet voor iedereen noodzakelijk een Boeddha te worden om zijn of haar bevrijding te bereiken. Degenen die een Boeddha willen worden, kunnen dit doen. Ze hebben echter de moed en kennis nodig om al hun gemak op te offeren en vele soorten verzaking te beoefenen om het Boeddhaschap te bereiken. Anderen kunnen tevreden zijn met gezondheid.

Om het Arahatschap te bereiken moet men alle hebzucht en zelfzuchtigheid vernietigen. Dit impliceert dat in de omgang met anderen een Arahata met mededogen zal handelen en zal proberen anderen te inspireren om het Pad te volgen dat leidt naar de Verlichting. Het bereiken van Nibbana is niet mogelijk als men handelt vanuit een zelfzuchtig motief. Daarom is het ongegrond te zeggen dat het streven om een Arahata te worden een egoïstische daad is.

Het Boeddhaschap is onomstotelijk het beste en nobelste van alle drie idealen (Allerhoogste Boeddha, Zwijgende Boeddha en Arahata). Maar niet iedereen is in staat dit hoogste ideaal te bereiken. Uiteraard kunnen niet alle wetenschappers Einsteins en Newtons zijn. Er moet ruimte zijn voor minder begaafde wetenschappers die desalniettemin de wereld naar hun vermogen helpen.

Bodhisatta

Een Bodhisatta is een wezen dat toegewijd is aan de Verlichting.

Als een 'Mededogend Wezen' is een Bodhisatta door de ontwikkeling van zijn geest voorbestemd het

Boeddhaschap te bereiken en een toekomstige Boeddha te worden.

Om de Allerhoogste Verlichting te bereiken beoefent hij buitengewone deugden (parami) tot in

volmaaktheid. De deugden zijn vrijgevigheid, moraliteit, verzaking, wijsheid, energie, geduld,

waarheidsliefde, vastberadenheid, liefdevolle vriendelijkheid en gelijkmoedigheid. Hij ontwikkelt deze

parami met mededogen en wijsheid zonder te worden beïnvloed door zelfzuchtige motieven of

eigendunk. Hij werkt voor het welzijn en geluk van alle wezens, om het lijden van anderen in de reeks

van talloze levens te verminderen. Gedurende deze reis naar volmaaktheid is hij bereid deze deugden

te beoefenen, soms zelfs ten koste van zijn eigen leven.

In de Pali-schriften wordt de benaming 'Bodhisatta' gegeven aan Prins Siddhattha voor zijn

Verlichting en aan zijn eerdere levens. De Boeddha zelf gebruikte deze term als hij sprak over zijn

leven voor de Verlichting. Volgens de Pali-teksten wordt nergens gezegd, dat de Verlichting als een

Boeddha de enige manier is om het uiteindelijke doel van de Nibbanische gelukzaligheid te bereiken.

In de tijd van de Boeddha was het voor een discipel erg zeldzaam om de kans op het bereiken van

heiligheid voorbij te laten gaan en in plaats daarvan de aspiratie van het Bodhisattaschap te uiten. Er

zijn echter enkele beschrijvingen dat sommige volgelingen van de Boeddha inderdaad de aspiratie

hadden Bodhisatta's te worden om het 'Boeddhaschap' te bereiken.

In de Mahayana school speelt de Bodhisatta-cultus echter een belangrijke rol. Het Mahayana ideaal

beschouwt de Bodhisatta als een wezen dat zich naar de oever van Nibbana heeft gebracht maar

vrijwillig de verwerving van zijn prijs uitstelt, zodat hij terug naar de wereld kan gaan om het

toegankelijk te maken voor anderen. Hij kiest er opzettelijk voor zijn bevrijding van samsara uit te

stellen teneinde aan anderen het pad naar Nibbana te tonen.

Hoewel Theravada Boeddhisten Bodhisatta's respecteren, beschouwen ze hen niet in de positie van

waaruit ze anderen kunnen verlichten of redden vóór hun eigen Verlichting. Om de uiteindelijke bevrijding te bereiken moeten alle wezens de methode volgen die door de Boeddha is voorgeschreven en het voorbeeld volgen dat hij heeft gesteld. Ze moeten ook zelf hun mentale bezoedelingen uitroeien en alle grote deugden ontwikkelen.

Theravada Boeddhisten onderschrijven niet het geloof dat iedereen er naar moet streven een

Boeddha te worden om Nibbana te bereiken. Echter in uitdrukkingen als Samma Sambodhi,

Paccekabodhi en Savakabodhi wordt het woord Bodhi gebruikt om te verwijzen naar de kwaliteiten van

de Boeddha, Pacceka-Boeddha en Arahant. Daarnaast zijn de vele Boeddha's die in de Mahayana school

worden genoemd geen historische Boeddha's en krijgen daarom niet zoveel aandacht van de Theravada

Boeddhisten. Het idee dat bepaalde Boeddha's en Bodhisatta's in Sukhavati (Zuivere Verblijfplaats)

wachten voor hen die tot hen bidden is een idee dat de fundamentele Leringen van de Boeddha

behoorlijk vreemd is. Van bepaalde Bodhisatta's wordt gezegd dat ze vrijwillig in Sukhavati verblijven

zonder zelf de Verlichting te bereiken totdat ieder levend wezen is gered.

Gegeven de grootte van het universum en het oneindig aantal wezens die zijn onderworpen aan

onwetendheid en zelfzuchtig verlangen, is dit duidelijk een onmogelijke taak aangezien er geen einde

kan komen aan het aantal wezens.

Moet een Bodhisatta altijd een Boeddhist zijn? We kunnen onder Boeddhisten enkele zelfopofferende en oneindig liefhebbende Bodhisatta's vinden. Soms zijn ze zichzelf misschien niet eens

bewust van hun verheven aspiratie, maar ze werken intuïtief hard om anderen te dienen en hun eigen

ongerepte kwaliteiten te ontwikkelen. Desalniettemin worden Bodhisatta's niet alleen onder

Boeddhisten gevonden, maar mogelijk ook onder andere religieuzen. De Jataka-verhalen die in verband

staan met de voorgaande geboorteverhalen van de Boeddha, beschrijven de families en levenstaken

van de Bodhisatta. Soms werd hij als een dier geboren. Het is moeilijk aan te nemen dat hij in ieder

leven in een Boeddhistische familie geboren had kunnen worden. Maar ongeacht in welke vorm of in

welke familie hij werd geboren, hij streefde altijd hard om bepaalde deugden te ontwikkelen. Zijn aspi-

ratie om van leven tot leven tot aan zijn laatste geboorte toen hij als een Boeddha verscheen, de volmaaktheid te bereiken, is een kwaliteit die een Bodhisatta duidelijk van andere wezens onderscheidt.

Het bereiken van het Boeddhaschap

Het bereiken van het Boeddhaschap is de moeilijkste taak die iemand in deze wereld kan nastreven.

Het Boeddhaschap is niet alleen maar weggelegd voor uitverkoren mensen of bovennatuurlijk wezens.

Iedereen kan een Boeddha worden. Geen enkele grondlegger van een religie heeft ooit gezegd dat volgelingen de gelegenheid of mogelijkheid hebben dezelfde positie te bereiken als de grondlegger.

Het bereiken van het Boeddhaschap is echter de moeilijkste taak die een persoon in deze wereld

kan nastreven. Men moet hard werken en wereldse geneugten opofferen. Men moet zijn geest

ontwikkelen en zuiveren van slechte gedachten om deze Verlichting te kunnen bereiken.

Het zal talloze

levens in beslag nemen om zichzelf te zuiveren en zijn geest te ontwikkelen teneinde een Boeddha te

worden. Langdurige, grote inspanning is nodig om de hoge kwalificatie van deze training te voltooien.

Het verloop van deze training die uitmondt in het Boeddhaschap omvat zelfdiscipline, zelfbeheersing,

bovenmenselijke inspanning, sterke vastberadenheid en de bereidwilligheid elk soort lijden te

ondergaan in het belang van andere levende wezens die in de wereld lijden.

Dit laat duidelijk zien dat de Boeddha niet de Allerhoogste Verlichting bereikte door eenvoudigweg

te bidden, aanbidden of offers te brengen aan bovennatuurlijke wezens. Hij bereikte de Verlichting door

het zuiveren van zijn hart en geest. Hij verwierf de Allerhoogste Verlichting zonder de invloed van

externe of bovennatuurlijke krachten, maar door de ontwikkeling van zijn eigen inzicht.

Dus alleen een

mens die grote vastberadenheid en moed bezit om alle hindernissen, zwakheden en zelfzuchtige

verlangens te overwinnen kan het Boeddhaschap bereiken.

Prins Siddhattha bereikte het Boeddhaschap niet in een nacht door enkel onder een Bodhi-boom te gaan zitten. Er verscheen geen bovennatuurlijk wezen dat hem iets openbaarde door in zijn oor te fluisteren, terwijl hij diep verzonken was in meditatie onder de Bodhi-boom. Achter zijn Allerhoogste Verlichting ging een lange geschiedenis van voorgaande geboortes schuil. Veel Jataka-verhalen vertellen ons hoe hij in voorgaande levens hard werkte en zijn leven opofferde om de Hoogste Verlichting te bereiken. Niemand kan het Boeddhaschap bereiken zonder vele levens te wijden aan de beoefening van de tien volmaaktheden of paramita's (zie hierboven). De lange tijdsperiode die nodig is om deze tien volmaaktheden te ontwikkelen verklaart waarom een Allerhoogste Boeddha alleen met enorme grote tijdsintervallen verschijnt.

Daarom is het advies van de Boeddha aan zijn volgelingen dan ook, dat het om bevrijding te verkrijgen niet voor iedereen noodzakelijk is te wachten totdat hij zijn Boeddhaschap verwerft. Aspiranten kunnen hun bevrijding ook bereiken door Pacceka Boeddha's (Zwijgende Boeddha's) of Arahats (heiligen) te worden. Pacceka Boeddha's verschijnen in de wereld in een periode waarin er geen andere verlichte Boeddha is. Hoewel hun graad van volmaaktheid niet gelijk is aan die van een Allerhoogste Boeddha, ervaren ze dezelfde Nibbanische gelukzaligheid. In tegenstelling tot een Allerhoogste Boeddha prediken zij niet tot de massa. Zij leiden een leven van afzondering.

Arahats kunnen ook dezelfde Nibbanische gelukzaligheid ervaren als de Boeddha's. Er is geen onderscheid of status in Nibbana. Het enige verschil is dat Arahats niet de Hoogste Verlichting hebben waarmee ze in staat zijn andere wezens op dezelfde wijze te verlichten zoals Boeddha's dat kunnen. Arahats hebben alle verlangens en andere menselijke zwakheden overwonnen. Zij kunnen de Dhamma waarden die door de Boeddha was ontdekt en onderwezen. Zij kunnen ook aan anderen de juiste Boeddhistische levenswijze en het Pad naar de bevrijding tonen.

'Kiccho Buddhanam uppado.'

Zeldzaam is het verschijnen van de Boeddha's.

(Dhammapada 182)

Trikaya de drie lichamen van de Boeddha

De drie lichamen van de Boeddha bestaan uit de Dharma-kaya (waarheidslichaam), de Sambhoga-kaya (vreugdelichaam), en de Nirmana-kaya (lichaam van manifestatie).

In de filosofie van het Mahayana wordt de persoonlijkheid van de Boeddha uitgebreid behandeld.

Volgens deze filosofie heeft de Boeddha drie lichamen (trikaya) of drie persoonlijkheidsaspecten: de

Dharma-kaya, de Sambhoga-kaya en de Nirmana-kaya.

Nadat de Boeddha de Verlichting heeft bereikt, leeft hij in de belichaming van wijsheid, mededogen,

geluk en vrijheid. In het begin was er maar een Boeddha in de Boeddhistische traditie.

Dat is de

historische Sakyamuni Boeddha. De Boeddha zelf maakte echter al tijdens zijn leven een onderscheid

tussen zichzelf als aan de ene kant de verlichte, historische figuur en aan de andere kant de belicha-

ming van de Waarheid. De verlichte persoonlijkheid was bekend als de 'Rupakaya' (stoffelijk lichaam).

Dit was het fysieke lichaam van de Boeddha dat werd geboren onder de mensen, dat de Verlichting

bereikte, de Dhamma verkondigde en Maha Parinibbana bereikte. Het manifestatie-lichaam of fysiek

lichaam van de Boeddha's zijn er vele en ze verschillen van elkaar.

Aan de andere kant is het principe van de Verlichting, dat door hem wordt belichaamd, bekend als

Dharma-kaya of waarheidslichaam. Dit is de essentie van de Boeddha en is onafhankelijk van de

persoon die het realiseert. Dhamma betekent in deze uitdrukking 'Waarheid' en refereert niet aan de

verbale leringen die werden vastgelegd in de geschriften. De Leer van de Boeddha komt ook voort uit

deze 'Essentie' of 'Waarheid'. Dus de ware, essentiële Boeddha is de Waarheid of het principe van

Verlichting. Dit idee wordt duidelijk verwoord in de originele Pali-teksten van het Theravada. De

Boeddha zei tegen Vasettha dat de Tathagata (de Boeddha) Dharma-kaya was, het 'waarheidslichaam'

of de 'belichaming van de Waarheid', evenals Dharmabhuta, 'waarheidswording' dat is 'degene die

Waarheid is geworden' (Digha Nikaya). Bij een andere gelegenheid zei de Boeddha tegen Vakkali: Hij

die de Dhamma (Waarheid) ziet, ziet de Tathagata; hij die de Tathagata ziet, ziet de Dhamma."

(Saṅgīyutta Nikāya) Dat wil zeggen dat de Boeddha gelijk is aan de Dhamma, en dat alle Boeddha's een

en dezelfde zijn, niet verschillend van elkaar in de Dharma-kaya, want Waarheid is een.

Tijdens het leven van de Boeddha waren zowel Nirmana-kaya en Dharma-kaya in hem verenigd. Dit

onderscheid werd na zijn Parinibbana meer uitgesproken, vooral in de Mahayana filosofie. Zijn

manifestatie lichaam was dood en werd in de vorm van relikwieën in stupa's weggeborgen: zijn

Dhamma-lichaam is eeuwig aanwezig.

Later ontwikkelde de Mahayana filosofie het 'Sambhoga-kaya' het vreugdelichaam. De Sambhoga-kayān worden beschouwd als een lichaam of aspect waardoor de Boeddha zelf vreugde beleefde aan de

Dhamma, aan het onderwijzen van de Dhamma, aan het leiden van anderen om de Waarheid te

realiseren, en zich verheugde in het gezelschap van goede, nobele mensen. Dit is zelfloze, zuivere,

spirituele vreugde en moet niet worden verward met sensueel plezier. Dit vreugdelichaam wordt niet

categorisch genoemd in de Theravada-teksten hoewel het, als het in deze context begrepen wordt,

zonder contradictie kan worden gewaardeerd. In het Mahayana wordt het vreugdelichaam van de

Boeddha, in tegenstelling tot het onpersoonlijke, abstracte principe van de Dharma-kaya, ook

beschouwd als een persoon, hoewel niet een menselijke, historische persoon.

Hoewel de termen Sambhoga-kaya en Dharma-kaya die in de latere Pali-werken gevonden worden

afkomstig zijn van de Mahayana en semi-Mahayana, toonden geleerden van andere tradities geen

vijandigheid jegens hen. De eerw. Buddhaghosa verwees in zijn Visuddhi Magga als volgt naar de

lichamen van de Boeddha:

De Boeddha is in het bezit van een prachtig Rupakaya getooid met de 80 ondergeschikte en 32

belangrijke tekenen van een groot mens, en in het bezit van een Dharma-kaya die op alle mogelijke

wijzen is gezuiverd en verfraaid door sila, samadhi, . . . vol met grootsheid en deugd, onvergelijkbaar

en volledig verlicht."

Hoewel het concept van Buddhaghosa realistisch was, was hij niet ongevoelig voor de religieuze

neiging om de Boeddha bovenmenselijke krachten toe te schrijven. In de Atthasalini zei de Boeddha,

dat hij tijdens de drie maanden van zijn afwezigheid, toen hij de Abhidhamma onderwees aan zijn moeder in de Tusita-hemel, enkele Nimmita-Boeddha's als exacte replica's van zichzelf creeerde. Deze Nimmita-Boeddha's zouden wat betreft stem, woorden en zelfs lichtstralen die uit zijn lichaam kwamen, niet van Boeddha kunnen worden onderscheiden. De 'gecreeerde Boeddha' kon alleen door de goden van de hogere bestaansgebieden en niet door gewone goden of mensen worden ontdekt. Door deze beschrijving wordt duidelijk dat de vroege Theravadins de Rupakaya of Sambhoga-kaya van de Boeddha opvatten als een mens en zijn Dharma-kaya als de verzameling van zijn Dhamma, dat wil zeggen de Leerstellingen en disciplinaire regels tezamen.